

Algemene beschouwingen 2023

SP Maashorst

Bij het behandelen van de programmarekening in juli hebben we kritisch gekeken naar wat we aan onze inwoners beloofd hadden en wat we ook daadwerkelijk uitgevoerd hebben. Deze begroting hebben we gekeken of er voor alle plannen en ambities ook geld beschikbaar is. En daar vallen ons enkele zaken op:

- De SP staat voor goede huisvesting voor iedereen, van starters tot ouderen. We zijn blij dat na jaren vrijemarktdenken nu het besef komt dat we hier als gemeente beter in moeten sturen en meer de regie moeten nemen. Containerhuisjes zijn een pleister op een gapende wond, die wij liever goed behandeld zien worden. In 2019 reserveerden we 6% van de Udense begroting voor het programma woningbouw. In 2020 4%. In 2021 5%. Voor het komende jaar is 4% van de begroting van Maashorst gereserveerd voor woningbouw.

We zitten in een crisis. Er zijn nauwelijks huizen voor onze inwoners. Dit heeft zijn oorzaak in het lage aanbod, oftewel er is afgelopen jaren veel te weinig gebouwd. De SP roept dit al jaren en we zien gelukkig dat de urgentie ook bij het college leeft. Het is daarom des te opvallender dat er minder geïnvesteerd wordt dan voorgaande jaren. Dit zou betekenen dat we enkel door op een andere manier te werken, we onze ambitie om uit deze crisis komen te gaan halen.

“Het faillissement van de woningmarkt blijkt uit het feit dat wanneer coöperaties en projectontwikkelaars jaren te weinig betaalbare huizen bouwen we de oplossing zoeken in het slopen van goedkope huizen en het bouwen van containerhuisjes.”

Graag zouden we hierop nadere toelichting willen.

- In 2035 wil de gemeente Maashorst energieneutraal zijn, dat is over 12 jaar. Willen we dit zelfopgelegde doel halen dan moeten we grote stappen zetten. Wanneer we zien dat we nog 4 jaar bezig zijn met het opstellen van een duurzaamheidsagenda betwijfelen wij of de ambities en urgentie binnen de door ons opgelegde termijn haalbaar zijn. Er moet veel gebeuren in een markt die iedere dag verandert. Wanneer gaan we onderzoeken of basaltaccu's in woonwijken te realiseren zijn? Wat zijn de ontwikkelingen omtrent waterstof en kunnen we daarop inspelen? Moeten we daar bij gasloze wijken nu al rekening mee houden? Onlangs besprak de raad het probleem van parkeren en opladen van elektrische auto's in woonwijken. Over 7 jaar wordt er geen benzinemotor meer gemaakt. Ook dit staat op het lijstje van de wethouder om te onderzoeken. De SP vraagt zich af, ondanks de bevestiging van wethouder van den Heuvel of we voldoende middelen hiervoor beschikbaar hebben. Wij vinden het aan de generaties na ons niet uit te leggen wanneer we de deadlines moeten doorschuiven omdat er te weinig in geïnvesteerd is in oplossingen. Wij willen echt benadrukken dat de SP vindt dat hier voldoende geld voor uitgetrokken moet

worden opdat we komend jaar niet te maken hebben met uitgestelde onderzoeken of steeds weer de vraag voor pleisterbudgetten. **Graag hierop ook een reactie.**

- Dan het sociaal domein. Het valt ons op dat ondanks de toezegging van de wethouder hier nauwelijks geld bij komt, ondanks:
 - stijgende armoede: 1 op de 10 kinderen groeit inmiddels op in armoede.
 - steeds duidelijk wordende problematiek in schuldhulpverlening.
 - de inflatie en de stijgende kosten door de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne.
 - energiearmoede waar steeds meer gezinnen mee kampen...

“Bij een ziekte maken we een behandelplan. Wat is de oorzaak en hoe kunnen we die oorzaak aanpakken zodat de ziekte verdwijnt. In de politiek zien we helaas dat het zelden verder komt dan het plakken van pleisters door overal toeslagen voor te verzinnen”

Kortom, het is moeilijker dan ooit om rond te komen, zelfs met een modaal inkomen. Daardoor zien we dat steeds meer huishoudens moeten uitwijken naar de voedselbank. We zien jongeren die een valse start maken in hun volwassen leven. En ook het MKB heeft het zwaar: niet alleen door stijgende energieprijzen, maar ook door Corona en het aflossen van in coronatijd opgebouwde belastingschuld. Toch zien we in de begroting dat voor bijvoorbeeld inkomensregeling, armoedebeleid en schuldhulpverlening in 2023 niet meer geld uitgetrokken wordt dan in 2022.
Hoe gaan we onze inwoners met deze groeiende problemen helpen zonder extra investeringen?

- In het stuk over volksgezondheid lezen we “De beste manier van zorg verlenen, is het voorkomen van zorg voor zowel jeugd als volwassenen. We zetten daarom extra in op preventie...”

Dat klopt... maar preventie is geen eufemisme voor bezuiniging, het is een investering: iets wat je naast het huidige aanbod doet zo dat de zorgvraag slinkt.

Hoe denkt het college zonder extra middelen het huidige aanbod te behouden én een goed nieuw preventiebeleid te starten?

- De SP staat ervoor om inwoners zo veel mogelijk te betrekken. Daarom verbazen wij ons erover dat we 150 duizend euro aan regionale samenwerking uitgeven, maar voor participatie met de eigen inwoners slechts een fractie hiervan uitgetrokken wordt. Dit terwijl het vertrouwen in de politiek landelijk maar zeer zeker ook lokaal zo ontzettend laag is. Daarom vinden we het belangrijk dat inwoners gehoord worden en zich ook gehoord voelen. Initiatieven als de G1000 van 8 jaar geleden hebben geen herhaling mogen krijgen.

Hoe kijkt het college hier tegenaan en wanneer kunnen we dergelijke initiatieven verwachten.

“De verharding in de maatschappij is een symptoom van het wantrouwen in de politiek. Groeperingen die tegen elkaar weggezet worden enkel omdat de oplossing van het grote onderliggende probleem voor zich uitgeschoven wordt. Hierdoor krijgen populistische onnodig ruimte om ongefundeerd verdeeldheid te zaaien.”

- In het voorjaar hebben we laten zien dat de gemeente Maashorst in staat is om vluchtelingen humanair op te vangen. Aan de andere kant van Nederland verzuipen de inwoners van Ter Apel in het onvermogen van Den Haag. De gemeente Maashorst legt de ambitieladder op alle niveaus zo hoog, maar op dit vlak blijven we helaas achter. Laat aan de rest van Nederland zien dat het mogelijk is om een wezenlijk aantal statushouders een humanair onderdak te bieden. En doe dat vooral in combinatie met het woonprogramma. Want we zien ook veel inwoners op een huis wachten.

Kunnen we hier enig initiatief van het college verwachten?

- Het geld klotst tegen de plinten omhoog. Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel geld we apart hebben liggen om risico's op te vangen. Een weerstandsvermogen betekent dat je een reservepotje hebt. Bijvoorbeeld wanneer je wasmachine stuk is en je een nieuwe moet kunnen kopen. Daar waar de meeste gemeenten tevreden zijn met een weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2,0. Met de raad is afgesproken dat deze tussen de 1 en de 2 zou moeten liggen, desondanks wil ons college vasthouden aan 4,45%. Wanneer onze wasmachine stuk is kunnen we dus 4 nieuwe kopen. In procenten lijkt dat allemaal niet zo spectaculair maar we praten over een pot met geld van zo'n 80 miljoen euro.

Waarom wil het college hieraan vasthouden?

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van de onderstaande waarderingstabel, gebaseerd op de uitgangspunten van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR):

Ratio	Betekenis
> 2	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De SP vindt dit een tweeledig probleem.

Het weerstandsvermogen loopt al jaren jaarlijks op, dus schijnbaar komt er te veel geld binnen. We vragen dus aan onze inwoners te veel belasting.

Is het college het met de SP eens dat je je inkomsten moet afstemmen op je uitgaven (of andersom), en hoe kunnen we dat corrigeren?

Kan dit bijvoorbeeld bijgesteld worden door een korting op de afvalstoffenheffing?

Er is dus veel, heel veel incidenteel geld beschikbaar om plannen uit te voeren.

We snappen dat je natuurlijk niet je volledige reservepotje moet uitgeven maar wanneer we 20 miljoen teruggeven aan de inwoners blijft het weerstandsvermogen nog boven de 3, wat al onnodig hoog is. We gaan dan van 2 keer uitstekend naar 1,5 keer uitstekend wanneer we de uitgangspunten van het Nederlands Adviesbureau

Risicomanagement aanhouden. De SP zou graag een aantal voorstellen ter inspiratie en overdenking willen meegeven:

- Subsidie beschikbaar stellen zodat huiseigenaren met een kleine portemonnee hun huis kunnen verduurzamen, bijvoorbeeld met isoleren.
 - Energietoeslag voor alle huishoudens
 - Onderzoek starten naar een lokaal/regionaal energiebedrijf omdat wanneer energie in private handen zit dit leidt tot exorbitante kosten. Energietoeslag voor verenigingen, mkb en winkeliers.
 - Aanvulling op het mantelzorgcompliment en de vrijwilligersbijdrage
 - Extra hulp aan de slachtoffers van de bewindvoerder zoals een noodfonds
 - Een eenmalige korting op bouwgrond voor sociale woningbouw in 2023
 - De ontwerpfouten uit de verbouwing van het gemeentehuis halen, zoals bijvoorbeeld een niet af te sluiten raadszaal.
- Verder zijn we blij dat het onderhanden werk geactualiseerd is en zijn benieuwd naar de uitkomsten. Hier zat 41 miljoen vast in projecten die niet uitgevoerd werden. Wanneer iets 8 jaar geen prioriteit heeft, is het dan belangrijk, want omgekeerd, als het belangrijk is, kan het dan 8 jaar wachten?
Is het college bereid om in het begrotingsjaar met initiatieven en voorstellen te komen naar de raad om dit incidentele geld een nuttige besteding te geven?

“Of het de wooncrisis, de bankencrisis, de energiecrisis of wat voor crisis dan ook is, wat opvalt is dat deze sectoren continue te maken hebben met een terugtrekkende overheid en meer vrijheid voor het markt-denken. En wanneer het fout loopt is de rekening voor de inwoners”

Samengevat en afsluitend

We hebben een heel ambitieus bestuursprogramma vastgesteld, maar de SP mist de ambitie in de uitvoering. We zien ook dat het college deze ambities met twee handen wil aanpakken, maar we zien ook dat er nauwelijks extra investeringen zijn om onze ambities te waarborgen.

Maak nú geld vrij. Ruim de oude plannen op, verlaag het weerstandsvermogen en doe vooral méér aan de problemen waar mensen mee zitten. Investeer in woningbouw, duurzaamheid en sociale zaken.